

**ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՈՒՄ
ՀԵՏԱԶՈՏՈՂԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ (ԱՍՊԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ)
ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

- 1.1. «ԵՊՀ-ում հետազոտողի պատրաստման (ասպիրանտուրայի) գիտակրթական ծրագրի կառուցվածքը և բովանդակությունը» մեթոդական փաստաթուղթը սահմանում է այդ ծրագրի կառուցվածքը, բովանդակությունը, դասընթացների, կրթական ու հետազոտական մոդուլների կազմն ու ECTS կրեդիտներով արտահայտված աշխատածավալները:
- 1.2. Հետազոտողի պատրաստման ծրագիրը բաղկացած է 2 հիմնական կառուցամասից՝ հետազոտական և ուսումնական, որոնցից յուրաքանչյուրով նախատեսված աշխատածավալների օրինակելի բաշխումն ըստ ուստարիների ներկայացված է Աղյուսակ 1-ում.

Աղյուսակ 1. Հետազոտողի ծրագրի հետազոտական և ուսումնական կառուցամասերի օրինակելի համամասնությունը

Ուստարի	I	II	III	IV	Ընդամենը
Հետազոտական կառուցամաս, կրեդիտ	32/17 ¹	46/31	44/29	/45	122
Ուսումնական կառուցամաս, կրեդիտ	28	14	16	-	58
Ընդամենը, կրեդիտ	60/45	60/45	60/45	/45	180

¹ Հայտարարում ներկայացված թվերը վերաբերում են հեռակա ուսուցման ձևին:

- 1.3. Առկա ուսուցմամբ հետազոտողի պատրաստման ծրագրի տևողությունը 3 տարի է, իսկ հեռակա ուսուցմամբ՝ 4 տարի: Հետազոտողի կրթական ծրագիրն իրականացվում է ասպիրանտի ուսումնառության անհատական ծրագրի համաձայն՝ պահպանելով ավարտական պահանջներում սահմանված դրույթները:
- 1.4. Ծրագրի հիմքում դրված է հետազոտողի որակավորման աստիճանի համար ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված 180 կրեդիտ գիտաուսումնական աշխատաժամվալը, որը առկա ուսուցման ձևում մեկ ուստարվա համար կազմում է 60 կրեդիտ, իսկ հեռակայում՝ 45 կրեդիտ: Առկա ուսուցմամբ ասպիրանտի շաբաթական լրիվ ուսումնական բեռնվածությունը կազմում է 1,5 կրեդիտ (60 կրեդիտ /2 կիսամյակ/ 20 շաբաթ = 1,5) կամ 45 ժամ (1,125 կրեդիտ կամ 33,75 ժամ՝ հեռակա ուսուցմամբ ասպիրանտի համար), իսկ մեկ կրեդիտը համարժեք է 30 ժամին:
- 1.5. Ուսումնական կառուցամասի աշխատաժամվալը կազմում է 58 կրեդիտ, իսկ հետազոտական կառուցամասինը՝ 122 կրեդիտ: Ծրագիրը բաղկացած է 1-6 կրեդիտ աշխատաժամվալով դասընթացներից և ուսումնական ու հետազոտական մոդուլներից, ինչպես նաև 110 կրեդիտ ծավալով գիտահետազոտական աշխատանքից:
- 1.6. Առկա ուսուցմամբ հետազոտողի կրթական ծրագրի կառուցվածքը, բովանդակությունը, գնահատման ձևերը, ինչպես նաև ըստ տարիների ուսումնական և հետազոտական բեռնվածությունների օրինակելի բաշխումը ներկայացված է *Հավելված 1*-ում:

2. ՀԵՏԱԶՈՏՈՂԻ ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

2.1. Ուսումնական կառուցամաս

Ծրագրի ուսումնական կառուցամասը բաղկացած է ***ընդհանուր պատրաստվածության և մասնագիտական պատրաստվածության կրթամասերից, պրակտիկաներից, աստեսավորումից***: Առաջինը ծառայում է հետազոտողի որակավորման համար անհրաժեշտ ընդհանուր հենքի ապահովմանը կամ համալրմանը, երկրորդ կրթամասն ապահովում է հետազոտողի մասնագիտական գիտելիքների և կարողությունների անհրաժեշտ հենքը, իսկ երրորդը՝ նրա գիտամանկավարժական հմտությունների զարգացումը: Ամփոփիչ աստեսավորումը հիմք է հանդիսանում հետազոտողի որակավորում շնորհելու համար:

2.1.1. ***Ընդհանուր պատրաստվածության կրթամասի*** աշխատաժամվալը 20 կրեդիտ է: Այս կրթամասի դասընթացները նպատակաուղղված են ասպիրանտների ընդհանրական (փոխանցելի) կոմպետենցիաների ձևավորմանը: Այն ներառում է 1-6 կրեդիտ աշխատաժամվալով չորս պարտադիր և երկու ընտրովի դասընթացներ:

2.1.2. ***Մասնագիտական պատրաստվածության կրթամասն*** ընդգրկում է չորս կամ հինգ՝ 3-6 կրեդիտ աշխատաժամվալով ընտրովի դասընթացներ և 7 կրեդիտ աշխատաժամվալով որակավորման երկու քննություն: Ծրագրում կրթամասի ընդհանուր աշխատաժամվալը սահմանվում է 22 կրեդիտ, որից մինչև 6 կրեդիտ ասպիրանտը պետք է լրացնի ԵՊՀ

մագիստրոսական ծրագրերի այն դասընթացների ցանկից, որոնք նա չի ուսումնասիրել նախորդող կրթական աստիճանում, սակայն որոնք կարող են օգտակար լինել իր հետազոտության արդյունավետ կատարման համար: Մնացած կրեդիտները կազմում են ասպիրանտի և գիտական ղեկավարի կողմից համատեղ ընտրվող երեք մասնագիտական դասընթացները (9 կրեդիտ) և 7 կրեդիտ ծավալով որակավորման երկու քննությունները մասնագիտությունից:

2.1.3. ***Պրակտիկաները*** ծրագրում կազմում են 10 կրեդիտ աշխատաձևավալ, որից մինչև 4 կրեդիտը կարող են լինել հետազոտական բնույթի պրակտիկաները, իսկ մնացածը՝ մանկավարժական: Վերջինս նախատեսում է բակալավրիատում գործնական և սեմինար պարապմունքների, լաբորատոր աշխատանքների անցկացում, ինչպես նաև կուրսային և ավարտական աշխատանքի ղեկավարում: Պրակտիկաները կազմակերպվում են ասպիրանտի և գիտական ղեկավարի կողմից համատեղ կազմված և հաստատված ծրագրով: Ատեստավորումը կատարվում է համապատասխան կատարողականը հաստատող փաստաթղթի հիման վրա:

2.1.4. ***Ամփոփիչ ատեստավորումը*** ծրագրում կազմում է 6 կրեդիտ և հիմք է ծառայում ասպիրանտին հետազոտողի որակավորում շնորհելու համար: Այն իրականացվում է տվյալ մասնագիտական ոլորտի համար կազմված պետական որակավորման հանձնաժողովի կողմից՝ համապատասխան կարգով և ատեստավորման չափանիշներով²:

2.2. Հետազոտական կառուցամաս (աշխատանք)

Ծրագրի հետազոտական կառուցամասը կազմում է 122 կրեդիտ և ներառում է հետևյալ բաղադրիչները՝ մասնակցություն ***գիտական սեմինարներին*** և ***աշխատաժողովներին, ինքնուրույն գիտահետազոտական աշխատանք*** և ***թեկնածուական ատենախոսության*** պատրաստում:

2.2.1. ***Գիտական սեմինարները (աշխատաժողովները)*** տվյալ ծրագիրն իրականացնող կառույցի (ֆակուլտետ, ամբիոն, կենտրոն և այլն) կողմից կազմակերպվող և կանոնավոր գործող սեմինարների շարք է, որոնց ընթացքում ասպիրանտին ցուցաբերվում է տվյալ մասնագիտական ոլորտում գիտական հետազոտություն կատարելու մեթոդաբանական աջակցություն, ձևավորվում են գիտական սեմինարներին հաղորդումներ և զեկուցումներ ներկայացնելու, գիտական բանավեճ վարելու, գրախոսություններով հանդես գալու ունակությունները և հմտությունները: Գիտական սեմինարներից ասպիրանտը պետք է հավաքի 12 կրեդիտ:

2.2.2. ***Գիտահետազոտական աշխատանք և ատենախոսության պատրաստում:*** Գիտահետազոտական աշխատանքի բովանդակությունը պայմանավորվում է ասպիրանտի թեկնածուական ատենախոսության թեմայի խնդիրներով և կազմվում է գիտական ղեկավարի հետ համատեղ: Այն կատարվում է ուսումնառության բոլոր կիսամյակներում: Գիտահետազոտական աշխատանքի և ատենախոսության պատրաստման համար ծրագրում նախատեսվում է 110 կրեդիտ աշխատաձևավալ:

² Ամփոփիչ ատեստավորման կարգը և չափանիշները տրվում են առանձին փաստաթղթով:

3. ԾՐԱԳՐԻ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ

- 3.1. Հետազոտողի որակավորման աստիճան ստանալու համար ասպիրանտը ծրագրի կատարման արդյունքում պետք է կուտակի առնվազն 150 կրեդիտ, որը ներառում է նրա գիտակրթական ծրագրի ինչպես հետազոտական, այնպես էլ ուսումնական բաղադրամասերը (ներառյալ ամփոփիչ ատեստավորումը՝ 6 կրեդիտ):
- 3.2. Ուսումնառության անհատական ծրագրի կրթական մասը (ներառյալ նաև ատեստավորումները) պետք է կազմի 58 կրեդիտ, որից 20 կրեդիտը՝ ընդհանուր պատրաստվածության կրթամասից, 22 կրեդիտը՝ մասնագիտական պատրաստվածության կրթամասից, իսկ մնացած 16 կրեդիտը՝ պրակտիկաներից և ամփոփիչ ատեստավորումից:
- 3.3. Ծրագրի կատարված հետազոտական մասը պետք է կազմի առնվազն 92 կրեդիտ, որից 12 կրեդիտը պետք է կազմեն գիտական սեմինարները և մասնակցությունը աշխատաժողովներին, իսկ մնացած 80-ը՝ ինքնուրույն գիտահետազոտական աշխատանքը և թեկնածուական ատենախոսության պատրաստումը:
- 3.4. Հետազոտողի որակավորման աստիճանը շնորհվում է համապատասխան պետական որակավորման հանձնաժողովի կողմից ամփոփիչ ատեստավորումը հաջողությամբ անցնելու արդյունքում:
- 3.5. Ավարտական ատեստավորման հիմնական չափանիշը ԵԲԿՏ³ որակավորումների հենքով բարձրագույն կրթության երրորդ աստիճանի (շրջափուլի) որակավորման համար սահմանված մի շարք համընդունելի պահանջների կատարումն է, համաձայն որի՝ հետազոտողի որակավորում շնորհվում է ասպիրանտներին, ովքեր.
 - ցուցաբերել են իրենց մասնագիտական բնագավառի համակարգային իմացություն,
 - վարժ տիրապետում են իրենց մասնագիտական բնագավառի գիտական հետազոտության մեթոդներին,
 - ցուցադրել են գիտական հետազոտության թեմա առաջադրելու, դրա հետազոտումը նախագծելու, իրականացնելու և որպես գիտական ավարտուն աշխատանք ամփոփելու իրենց ունակությունները,
 - իրենց գիտական հետազոտություններով որոշակի ներդրում են ունեցել գիտության տվյալ բնագավառում, աշխատանքներ են հրատարակել գրախոսվող հրատարակություններում,
 - ունակ են վերլուծելու, գնահատելու և ձևակերպելու նոր և համալիր գաղափարներ,
 - իրենց մասնագիտական թեմաների շուրջ կարող են մայրենի և առնվազն մեկ օտար լեզվով հաղորդակցվել ինչպես գործընկեր գիտնականների, այնպես էլ գիտնականների լայն շրջանակի և հանրության հետ,
 - գիտական և մասնագիտական գործունեության համատեքստում կարող են նպաստել գիտելիքահենք հասարակության տեխնոլոգիական, հասարակական կամ մշակութային առաջընթացին,

³ Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածք:

- ունակ են կազմակերպելու և ղեկավարելու մասնագիտական աշխատանքային խմբեր՝ լուծելու ինչպես գիտական, այնպես էլ հասարակական և տնտեսական նշանակության խնդիրներ:

Այս պահանջները չեն վերաբերում մասնագիտական որևէ կոնկրետ ոլորտի, այլ ունեն ընդհանուր ձևակերպումներ և բնութագրական են բարձրագույն կրթության երրորդ՝ հետազոտողի որակավորման բոլոր գիտակրթական ծրագրերի համար: Յուրաքանչյուր առանձին ծրագրի համար դրանք պետք է լրացվեն մասնագիտական տվյալ ասպարեզին (առարկայական ոլորտին) բնորոշ լրացուցիչ բնութագրիչներով, որոնք պետք է սահմանեն կոնկրետ մասնագիտական գիտելիքների և կարողությունների անհրաժեշտ կազմը:

Առկա ուսուցմամբ հետազոտողի կրթական ծրագրի կառուցվածքը, բովանդակությունը, գնահատման ձևերը, ըստ տարիների ուսումնական և հետազոտական բեռնվածությունների օրինակելի բաշխումը

Թվանիշ	Կրթական/հետազոտական մոդուլ	Գնահատման ձևը	I տարի, կրեդիտ(ժամ)	II տարի, կրեդիտ(ժամ)	III տարի, կրեդիտ(ժամ)
I. Ընդհանուր պատրաստվածության կրթամաս (20 կրեդիտ)					
<i>Պարտադիր դասընթացներ</i>					
ԱԸ 601	Գիտության փիլիսոփայություն	որակավորման քննություն	6 (96/84) ⁴		
ԱԸ 602	Մասնագիտական օտար լեզու (ակադեմիական գրագրություն)	որակավորման քննություն	6 (96/84)		
ԱԸ 603	Տեղեկատվական և կրթական նոր տեխնոլոգիաներ	որակավորման ստուգարք	4 (45/75)		
ԱԸ 604	Մանկավարժություն և հոգեբանություն	ստուգարք	2 (30/30)		
<i>Ընտրովի դասընթացներ</i>					
ԱԸ 605	Գիտական և գործարար գրագրություն և հաղորդակցում	ստուգարք	1 (10/20)		
ԱԸ 606	Հետազոտական աշխատանքի կազմակերպման սկզբունքներ	ստուգարք			
ԱԸ 607	Մտավոր սեփականության և պատենտագիտության հիմունքներ	ստուգարք			
ԱԸ 608	Մարդկային և նյութական ռեսուրսների կառավարում	ստուգարք			
II. Մասնագիտական պատրաստվածության կրթամաս (22 կրեդիտ)					
<i>Ընտրովի դասընթացներ</i>					
ԱՄ 610	Մասնագիտական դասընթաց-1	ստուգարք	3		
ԱՄ 611	Մասնագիտական դասընթաց-2	ստուգարք		3	
ԱՄ 612	Մասնագիտական դասընթաց-3	ստուգարք			3
	Հարակից դասընթացներ մագիստրատուրայից		6		
<i>Որակավորման քննություններ</i>					
ԱՄ 613	Որակավորման քննություն մասնագիտությունից-1	որակավորման քննություն		4	
ԱՄ 614	Որակավորման քննություն մասնագիտությունից-2	որակավորման քննություն			3
III. Պրակտիկաներ (10 կրեդիտ)					
ԱՊ 620	Մանկավարժական (մինչև 4 կրեդիտ՝ հետազոտական) պրակտիկա	ատեստավորում	2	4	4
IV. Հետազոտական աշխատանք (122 կրեդիտ)					
ԱՀ 630	Գիտական սեմինարներ և աշխատաժողովներ	մասնակցության տեղեկանք	4	4	4
ԱՀ 631	Գիտահետազոտական աշխատանք և ատենախոսության պատրաստում	տարեկան ատեստավորում	110		
V. Ատեստավորում (6 կրեդիտ)					
ԱԱ 640	Ամփոփիչ ատեստավորում	ատեստավորում			6
ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՈՒՄ		180 (58/122)⁵ կրեդիտ	60 (28/32) կրեդիտ	60 (14/46) կրեդիտ	60 (16/44) կրեդիտ

⁴ Փակագծում ներկայացված են համապատասխանաբար լսարանային և ինքնուրույն աշխատանքի ընդհանուր ժամաքանակները:
⁵ Համարիչում տրված են ուսումնական, իսկ հայտարարում՝ հետազոտական աշխատանքների կրեդիտները: